

z príležitosti valného zhromaždenia okresnej organizácie DS v Žiline v máji t. r. všetci delegáti obcí jednohlasne sa uzniesli na telegrame na predsedu vlády Gottwalda, v ktorom vyhlasujú solidaritu so mnou a odpor proti písaniu Rudého práva o mojej osobe.
Dôkaz: Osvedčenie posl.(anca) Jaroslava Vyškovského, oblastného tajomníka DS v Žiline.

22./ Výpoveď Jozefa Dvařáka zo Žiliny: Dr. Kempný odišiel asi 13. septembra 1944 z Rajeckých Teplíc cez Podhorie okres Žilina do Žiliny.

Na túto výpoveď bola daná už odpoveď pod bodom 8./. Dôkaz: Osvedčenie Ladislava Treskoňa zo Žiliny, riaditeľa firmy Slovenský drevársky priemysel a podpredsedu vlády Ursínyho.

Zápisnica bola započatá o 17. hod. a skončila o 20. hod.

Dr. Jozef Lettrich v. r.
Dr. Fedor Hodža v. r.

Andrej Cvinček v. r.
Dr. Štefan Kočvara v. r.

SNA Bratislava, f. ÚV KSS, P. Dávid, kart. 2242, a. j. 1/5. 0

Dokument č. 119

Zápisnica komisie Predsedníctva Demokratickej strany, napísaná v Bratislave dňa 1. septembra 1947 vo veci vyšetrenia obvinení, týkajúcich sa poslanca Dr. Júliusa Špánika, ktoré boli prednesené na schôdzi Národného frontu Čechov a Slovákov v Prahe dňa 11. júna 1947

Prítomní: Dr. Jozef Lettrich, predseda DS,
Andrej Cvinček, podpredseda DS,
Dr. Fedor Hodža, generálny tajomník DS,
Dr. Štefan Kočvara, členovia komisie,
Mária Sklenicová, zapisovateľka

Dostavší sa posl.(anec) Július Špánik, narodený dňa 1. apríla 1912 v Žiline, príslušný detto, čl.(československý) štát.(ny) občan, rím.(sky) kat.(olík), ženatý, bytom v Bratislave, Krátka ul. č. 1, po oboznámení sa s predmetom obvinení na jednotlivé body sa takto osvedčuje:

I. V rokoch 19139 – 1940 stal sa šéfom politicko – vzdelávacieho Úradu propagandy v Bratislave.

Nie je pravda, že by som bol vôbec býval zamestnancom Úradu propagandy, tým viac prednostom politicko – vzdelávacieho oddelenia. Je pravda, že som bol zamestnancom býv.(alým) Ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave, ktoré ma výmerom zo dňa 12. októbra 1940, čís. 96. 284/40-I/2 určilo za referenta školského rozhlasu do Slovenského rozhlasu.

Dôkaz: Citovaný výmer, ktorý pripojujem k zápisnici.

Keď som pôsobil v Slovenskom rozhlase, 13. decembra 1940 bol som poverený správou Slovenského rozhlasu na návrh riaditeľa Emila Rusku funkciou zástupcu vedúceho prednáškového oddelenia Slovenského rozhlasu. Tejto funkcie bol som však sprostý na zákrok býv.(alého) ministra vnútra Alexandra Macha a to dňa 22. júna 1941 – v deň

prepadnutia ZSSR Nemeckom – pre literárnu polhodinku na téma: Pavel Jozef Šafárik – stĺp Slovanstva, ktorej som bol autorom.

Dôkaz: 1. Emil Rusko, riaditeľ rozhlasu, Košice,

2. Ján Balad'a, predseda Jednotel'ského zboru v Bratislave,

3. Ľudevít Zúbek, literárny referent Povereníctva informácií v Bratislave.

Za svojho účinkovania v Slovenskom rozhlase som sa v žiadnom smere nespreneveril svojmu politickému a národnému presvedčeniu, ktoré bolo československé a slovenské, lebo nikdy som nebol ani členom HSLS, ani jej zložiek, ako HM a HG atď. Naopak propagoval som idey všeslovenské a spolupracoval som s činiteľmi, ktorí boli v opozícii vtedajším politickým režimom. Medzi spolupracovníkov počas druhej svetovej vojny za môjho účinkovania v slovenskom rozhlase patrili: Prof. Bogatyrev z Moskvy, prof. Perfecký, prof. Pegorielov a prof. Stanislav z Bratislavy, ďalej tlačový ataše vyslanectva ZSSR v Bratislave Medov, terajší povereníci Ladislav Novomeský, Dr. Ján Púll a Dr. Kazimír Bezek, Július Horváth, t. č. legačný radca ČSR vo Varšave, prof. Dr. Igor Hrušovský a i.

Dôkaz: 1. Program prednáškového oddelenia Slovenského rozhlasu, ktorý na prípad potreby predložím,

2. výsluch menovaných osôb

II. Hovoril z balkónu reštaurácie Lechner z príležitosti voľby Dr. Jozefa Tisu za prezidenta

Nie je pravda, že by som bol prehovoril z balkónu reštaurácie Lechner z príležitosti voľby Dr. Jozefa Tisu za prezidenta. Nebol som ani len členom HSLS, tým menej funkcionárom, ktorého postavenie by ma bolo oprávňovalo hovoriť z príležitosti voľby Dr. Jozefa Tisu za prezidenta. Ide zrejme o celkom nepodložené tvrdenie.

III. Často prednášal v rozhlase politické reportáže (napr. i 14 Tukových bodov slov. národného naci(on)alizmu,

Rozhodnutím Rádiožurnálu v Prahe z 11. XI. 1936 bol som prijatý za externého spolupracovníka pre školský rozhlas v Bratislave.

Dôkaz: Dekrét v pôvodine, ktorý prikladám

V tejto funkcii bol som často poverený obstarávaním reportáží pri význačných príležitostiach /pri návšteve T. G. Masaryka, prezidenta Dr. E. Beneša na Slovensko atď./ . Tak sa stalo, že občas reportoval pri niektorých, ale už menej význačných príležitostiach i po Mníchove, poťažne po 14. marci 1939. Napr. stalo sa, že som reportoval v októbri 1939 sprievod Tisov po voľbe z budovy Slovenskej univerzity po Bratislave, kde napr. samú voľbu reportoval rozhlasom Július Horváth, terajší československý veľvyslanec vo Varšave. Inokedy tri minúty som reportoval priebeh zhromaždenia v Trenč.(ianskych) Tepliciach, kde hovoril vtedajší predseda vlády Dr. Tuka. Od 22. júna 1941 som vôbec nereportoval.

Dôkaz: 1. Ján Balad'a, ako sub. I.

2. Jozef Vrabc, technický riaditeľ stanice Bratislava,

3. Gabo Rapoš, riaditeľ Rozhlasu Bratislava.

Pri reportážach sa iba skutočnosti popisovali, ale netvorili. Ani v jednom z inkriminovaných prípadov som neprednášal o ničom. Nie je teda pravda, že som prednášal v rozhlase politické reči.

IV. Manželka arizovala v Bratislave židovský obchod so strižným tovarom.

Je pravda, že moja manželka Antónia Špániková, rod.(ená) Haasová na naliehanie známej nám rodiny Weisssovskej /Maximilián, Samuel a Dezider Weiss v Bratislave, Kapucínska 7/, keď sa v dôsledku protižidovských opatrení ocitli v nebezpečí deportácie, naoko arizovala jej obchod so strižným tovarom a kobercami v Bratislave. Týmto činom všetci členovia tejto rodiny i s podnikom boli zachránení. Za celú dobu takrečeno arizácie Weissovci si sami obchod viedli, ako to robili pred i po arizácii. Môžem predložiť celý rad hodnoverných dokladov o tom, ako mi Weissovci prejavili vďaku za dobrodenie, ktoré im moja manželka preukázala.

Dôkaz: 1. Maximilián, Samuel a Dezider Weiss, obchodníci v Bratislave,
2. fotokópia prípisu z 25. septembra 1944.

V tomto prípade neide o žiaden ani ľudský ani politický nečestný čin, ale naopak o skutok, za ktorý sa nemusím nikdy hanbiť.

V. Patrí do skupiny mladých ľudákov, ktorí chceli založiť politické hnutie, ktoré by bolo náhradou za HSLS. /Výpoveď Čarnogurského a články v Čase/.

1. Opätovne zdôrazňujem, že som nikdy nebol organizovaným členom HSLS, ani jej zložiek a že som nikdy nepatril do ideového tábora reprezentovaného touto stranou.

V roku 1936 bol som na študijnej ceste v ZSSR, o výsledku ktorej som sa kladne vyjadroval na prednáške pre bratislavských študentov a profesorov i v súkromných rozhovoroch. Pre toto svoje stanovisko časopis HSLS „Slovák“ ma bezohľadne napadol a označil ma za nebezpečného komunistu.

Dôkaz: Odpis článku z časopisu „Slovák“ zo dňa 20. XII. 1936, ktorý k zápisnici pripojujem.

Zaoberal som sa štúdiom školskej otázky v Sovietskom zväze a o tom som uverejnil viacero prác v odborných časopisoch.

Dôkaz: Časopisy „Naše divadlo“ 1936 – 1937, „Pedagogický zborník“ 1936 – 1938, „Naše slovo“ 1937, „Robotnícke noviny“ 1936, „Československý rozhlas“.

Nikto zo skupiny mladých ľudákov takéto štúdie nerobil, ani nepropagoval niektoré sovietske školské vymoženosti.

2./ Z výpovede Pavla Čarnogurského nijako nemožno uzatvárať na to, že by som bol kedysi patrilo do skupiny mladých ľudákov. Čarnogurský vypovedá síce o tom, že som bol zasvätený do akcie, ktorá mala za cieľ vytvorenie tretej politickej strany, ale jeho niektoré údaje sú nesprávne, poľahky mýlna a potom táto moja účasť nebola výsledkom nijakého ľudáckeho zmýšľania. Menovite na konci roku 1945, ako Slovákov a československému občanovi záležalo mi na to, aby slovenskí katolíci ako celok boli podchytení a zapojení do aktívnej práce vo verejnom živote. Keď boli potom v prúde viaceré rozhovory a porady, medzi zainteresovanými činiteľmi, bol som na niekoľkých a zastával som stanovisko, ktoré nebolo v žiadnom rozpore s mojím kresťanským, národným a československým presvedčením. Čo najrozhodnejšie odmietal invektívu, že by na moje presvedčenie alebo rozhodovanie politické malo vplyv nejaké ľudácke podzemie alebo ktokoľvek iný. Do politického života roku 1946 vstúpil som s čistým osobným štítom, lebo moja osobná a politická minulosť nie je zaťažovaná žiadnymi skutkami, ktoré by nezniesli objektívneho posúdenia. Ved' ako by sa to zrovnávalo so skutočnosťou, že proti mne bolo vedené u Krajského súdu v Bratislave pod číslom Tk XIV 60/43 trestné pokračovanie pre trestné činy, podľa zákona na ochranu Slovenského štátu, ktorých som sa mal dopustiť pre svoje osobné a politické styky s kapitánom Jánom Nálepkom, hrdinom ZSSR a slovenského národa, ktorého som pred jeho odchodom na

východný front zasväcoval do rozhlasovej práce a techniky pre československý zahraničný odboj v Moskve.

Dôkaz: Spisy Krajského súdu v Bratislave čís. Tk XIV 60/43.

SÚA Bratislava, f. ÚV KSS, P. Dávid, kart. 2242, a. j. 1/5.

Dokument č. 120

Obežník Demokratickej strany z 10. septembra 1947 "o očiste verejného života"

Demokratická strana - Ústredný sekretariát Bratislava

Číslo: 62/1947 - org.

Vec: Verejná očista na Slovensku

Bratislava, dňa 10. IX. 47.

D ô v e r n é !

Všetkým okresným a oblastným sekretariátom DS.

I.

Na Slovensku kolujú správy, že niektoré odbojové zväzy sa chystajú násilím vykonať očistu verejného života do 20. t. m. a že postihnuté majú byť len osoby, neorganizované v KSS a najmä príslušníci DS.

Zbor povereníkov v tejto veci nariadil všetkým povereníkom, aby zjednali nápravu vo svojich rezortoch. Podľa toho budú závadné osoby opäť poverené zvláštnou komisiou u Zboru povereníkov.

Nejaké svojvoľné, lokálne odstraňovanie zamestnancov alebo verejných činiteľov, či už príslušníkmi odbojových zväzov, alebo niektorou politickou stranou je protizákonné a preto takéto prípady, keby sa u Vás vyskytli, ihneď hláste telefonicky Povereníctvu vnútra a na ÚS(Ústredný sekretariát) DS. V prípade, že by sa takéto akcie vyskytli vo Vašom obvode, zachovajte čo najväčší klud a požiadajte o ochranu bezpečnostné a politické úrady.

II.

Je zistené, že akciu verejnej očisty využíva KSS pre svoje mocensko-politické ciele, za ktorým účelom mnohokrát i a bezdôvodne napáda našich členov, pričom ich obviňuje i z takých činov, ktoré sa nezakladajú na pravde. Tu je možná jediná obrana protiútokom. Preto Vás žiadam, aby ste okamžite zozbierali všetok kompromitujúci materiál proti príslušníkom KSS a tento obratom zaslali na ÚS(Ústredný sekretariát) DS - organizačné oddelenie. Ide najmä o politických a verejných činiteľov, ktorí sú kompromitovaní jak po stránke politickej, tak i mravnej. Správy nech sú úplne krátke a výstižné.

III.

Upozorňujem, že netreba mať obavu z prípadných demonštrácií alebo výtržností, vyplývajúcich z chystanej verejnej očisty, preto že toto sa prieči ustanoveniam zákona a zavrhuje to jak československá vláda, tak i SNR a ZP. V dôsledku toho je povinnosťou